

5 Výukový modul

Odkrývání historie – Jak se daří společně vzpomínat na německo-rakousko-české hranici?

Lekce 5 se věnuje výzvám, jak zacházet s bolestivým dědictvím nacistické okupace, války a nuceného vysídlení. Žáci si uvědomí, jaký dopad mělo rozdělení železnou oponou na výměnu zkušeností s utrpením a společnou práci s pamětí. Umí ukázat současné způsoby vzpomínání v pohraniční oblasti a rozvíjet vlastní perspektivy.

Úvod

Zrekapitulujte základní rozdíly mezi jednotlivými úseky hranic:

- Vnitroněmecká hranice, která vznikla v důsledku druhé světové války a studené války, se liší od hranic mezi Německem, Rakouskem a Československem, resp. Českou republikou a Slovenskou republikou, které jsou dnes suverénními, mezinárodně uznávanými státy.
- Hraniční zařízení mezi oběma německými státy tvoří většinou úzký pás, zatímco na české straně existoval nepřístupný terén na širším území u hranice..

Společně vymyslete otázky týkající se lidí, kteří dříve žili v pohraniční oblasti. K tomu ukažte fotografii „Procesí k kapli Hauswald (n.d.)“ pořízenou v obci Kepelské Zhůří/Haidl na Ahornbergu:

<https://npsumava.cz/de> > Návštěvnícká centra > Hledání: Historisches Albung des Böhmerwalds

Zadání může být například: „Popiš obsah fotografie“ nebo hravěji: „Najdeš starou pohlednici. Vymysli text, s kterým bys ji poslal.“

Nechte přečíst několik fiktivních textů z pohlednic.

Poté ukažte aktuální barevnou fotografii a dejte žákům prostor, aby okomentovali rozdíl. Upozorněte na množství míst, která byla zpracována v projektu „Historické album Šumavy“ (Historisches Albung des Böhmerwalds) Národním parkem Šumava.

Jaké otázky se nabízejí? Například: Kdo byli tito lidé? Co se s nimi stalo? Jak se dnes na tuto historii vzpomíná?

Na základě textu o „Kepelské Zhůří/Haidl am Ahornberg“, který je k dispozici online, získají žáci první informace o historii místa do roku 1952.

Pracovní list a podněty pro výuku

Text pracovního listu tento příklad kontextualizuje a uvádí do období po roce 1989/90. V případě potřeby ho propojte s příkladem ze života, abyste ilustrovali, co to znamená, když se o nějakém problému delší dobu nemluví. Může se jednat o intenzivnější spor s přáteli. Co se stane, když není možná výměna názorů? Můžete zmínit aspekty jako zatvrzelost a zármutek, vnější vlivy, přetrvávající špatný pocit, nebo také reflexi a uvědomělejší zařazení do kontextu, stejně jako touhu po usmíření. Pro prohloubení mohou žáci ve skupinách vytvořit jednotlivé scény z vlastní zkušenosti a scénicky je prezentovat.

Nechte žáky zpracovat úkol 1, poté ho ve dvojicích představit a doplnit výsledky.

U úkolu 2 je vhodné rozdělit zpracování příkladů mezi žáky a prezentovat je ve třídě, aby bylo možné provést společné srovnání.

ROZŠÍŘENÍ Úkol 3: Pracujte s žáky na realizaci jejich nápadů! Ve skupinách po 3–4 mohou žáci diskutovat o svých nápadech. Cílem je vzájemně se doplňovat a v ideálním případě dospět ke společnému, optimalizovanému návrhu. Skupina nebo i celá třída může nakonec vytvořit konkrétní program. Existuje partner v Německu, Rakousku nebo na Slovensku? Je možné podat vlastní žádost u TANDEMu (např. také v rámci zájmového kroužku). Motivujte své žáky!

Národní park Šumava je velmi aktivní v oblasti environmentálního vzdělávání. Chcete se se svou třídou zúčastnit nabídky národního parku? Pak se obraťte na

<https://www.npsumava.cz/navstivte-sumavu/ekologicka-vychova>

Další podněty najdete na následující straně.

2. TEMATICKÝ OKRUH ⑤ VÝUKOVÝ MODUL

Odkrývání historie – Jak se daří společně vzpomínat na německo-rakousko-české hranici?

DALŠÍ PODNĚTY

Zkušenosti s migrací: Použijte koncept „push-pull“ k vysvětlení migračních toků na základě ekonomických, politických, sociálních a environmentálních důvodů, přičemž faktory tlaku (push) stojí v protikladu ke specifickým motivačním faktorům. Je zřejmé, že nucené vysídlení představuje vynucenou formu migrace. Ve třídě mohou existovat velmi odlišné formy migrace. Nerozlišujte mezi nimi. Jde o to si uvědomit, že migrace formuje náš životní prostor:

Zeptejte se ve třídě na zkušenosti s migrací (osobní, rodičů a prarodičů). Je zřejmé, že nejpozději ve třetí generaci může mnoho žáků poukázat na migraci v rodině. Tu lze zaznamenat na mapě Evropy (případně šipkami směřujícími mimo Evropu).

Zkušenosti: Žáci se mohou zeptat svých prarodičů nebo rodičů na jejich zkušenosti s migrací (včetně vnitřní migrace v rámci vlastní země). Ti, kteří nemají vlastní zkušenosti s migrací v rodině, mohou vyprávět o tom, jak vnímají migraci ve svém okolí – první setkání, osobní výměna, překážky a společné zážitky. Vypovídat mohou pouze ti, kteří chtějí!